

به نام خداوند بخشنده

راهنمای میدانی
طبیعت گردی با گیاهان ایران

مجید اسکندری

ایران شناسی
IRANSHENASI Publisher

شماره انتشار ۲۵۲/۲

سرشناسه	: اسکندری، مجید، ۱۳۵۱ -
عنوان و نام پدیدآور	: راهنمای میدانی طبیعت گردی با گیاهان ایران/مجید اسکندری.
وضعیت ویراست	: [ویراست ۲].
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات ایران شناسی، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۴۶۸ ص.: مصور (رنگی)؛ ۵/۹×۵/۱۹ س.م.
فروست	: انتشارات ایران شناسی ۲۵۲.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۸۳۵۱-۵۶-۶
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: نمایه.
موضوع	: گیاهان -- ایران -- انواع
موضوع	: Plant varieties-- Iran
رده بندی کنگره	: SB29
رده بندی دیویی	: ۶۳۱/۵۷۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۴۹۵۹۷۳

IRANSHENASI Publishing

راهنمای میدانی طبیعت گردی با گیاهان ایران

انتشارات ایران شناسی [ناشر] • دکتر مجید اسکندری [محقق و نگارنده]
حسین نوری [انفورماتیک] • منیژه احمدی طهرانی [طراح جلد]
سعید زهری [عکس روی جلد]

ISBN 978-600-8351-56-6

چاپ اول [ویراست نخست] ۱۴۰۰ • ۸۰۰ نسخه • چاپخانه صنوبر

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر اعم از دیجیتال، صوتی، چاپ، تکثیر، نسخه برداری، ترجمه و... برای انتشارات ایران شناسی محفوظ و قابل پیگرد قانونی است. استفاده از مطالب کتاب بدون اجازه کتبی از انتشارات ایران شناسی ممنوع می باشد.

© Iranshenasi Publishing 2021

© کپی رایت ۱۴۰۰ انتشارات ایران شناسی

تهران-خیابان طالقانی، خیابان بهار شمالی، کوچه طباطبائی، پلاک ۶، واحد ۱

کدپستی ۱۵۶۳۶۵۵۷۱۱ تلفن: ۷۷۵۳۱۸۲۵ - ۷۷۵۳۹۸۵۹ فکس: ۷۷۶۳۸۶۸۷

www.iran-shenasi.com

info@iran-shenasi.com

سخن ناشر

به نام خداوند جان و خرد

پاس می‌داریم سخن‌های ارزشمند استادان، دوستان و مخاطبان خود را، ارج می‌نهیم، لحظه‌ای را با پیشکسوتان بودن، زیرا هر حرف و هر فضای بین حروف آن‌ها، حاکی از اندوخته‌ای گوهریار است. اندوخته‌ای که ما را به این جا رساند. جایی که می‌خواهیم، بتوانیم.

سرزمین مهرگون مادری را سزاوار، بیش از این است. سرزمینی که ذره به ذره آن، ارزش تفکر و تأمل دارد. سرزمینی که طبیعت‌اش، رازها، تاریخ‌اش، درس‌ها، مردم‌اش، حرف‌ها و عشایرش، حکایت‌ها دارد.

شایسته است، ارزش آن‌ها را پاس بداریم و در آبادانی آن برای نسل‌های آینده، سهیم باشیم؛ همان طور که گذشتگان میراث‌دار شایسته آن بودند.

در طی چند سال تجربه گذشته و با هدف «ارزش مخاطب»، در ادامه مجموعه کتاب‌های مرجع ایران‌شناسی، این بار انتشارات ایران‌شناسی، تهیه مجموعه کتاب‌های «راهنمای میدانی» را پیش روی خود قرار داده است. کتاب‌هایی که توسط کارشناسان و صاحب‌نظران این امر با این رویکرد و هدف، به زیور طبع آراسته خواهد شد، زیرا انتشارات ایران‌شناسی بر این باور است که

«می‌توانیم، اگر بخواهیم، طرحی نو براندازیم»

در این راه از تمامی استادان، پیشکسوتان و مخاطبانی که بر کار ما ارزش نهادند و با انتقادهای و پیشنهادهای خود ما را یاری دادند، صمیمانه تشکر و قدردانی داریم.

کتاب حاضر نسخه ویرایش و به‌روز شده کتاب «راهنمای میدانی طبیعت‌گردی با گیاهان ایران» که حاصل سال‌ها تجربه و تلاش کارشناس این حوزه، آقای دکتر مجید اسکندری، در ایران است، پیش روی شماست. در ادامه راهنمای، مجموعه‌هایی را با موضوع‌های دیگر برای شما تهیه خواهیم کرد، که کلمه به کلمه، تصویر به تصویر و طرح به طرح آن، حاصل مشاوره، پیشنهاد، تجربه و انتقاد مشاوران، کارشناسان، صاحب‌نظران و شما مخاطبان گرامی‌ست، همان طور که این کتاب چنین است، پس:

این مجموعه کامل نخواهد شد، مگر با انتقادات و پیشنهادات شما گرامیان به امید روزی که ایران را ورق به ورق در مقابل دیدگان شما عزیزان قرار دهیم.

امیرحسین بختیاری

پاییز ۱۴۰۰

انتشارات ایران‌شناسی

فهرست

کلیات ۱۰

- اصطلاحات کاربردهای عمومی گیاهان ۱۱
- گیاهان خوراکی ۱۱
- گیاهان دارویی ۱۲
- گیاهان سمی ۱۲
- گیاهان زینتی ۱۳
- گیاهان صنعتی ۱۳
- علف‌های هرز ۱۳
- گیاهان شاخص (اندیکاتور) ۱۴
- گیاهان تثبیت‌کننده و محافظ خاک ۱۴
- اصطلاحات پراکنش و انتشار گیاهان ۱۵
- گیاهان انحصاری ایران ۱۵
- گیاهان در معرض تهدید ۱۶
- گیاهان بومی ۱۶
- گیاهان غیربومی ۱۶
- اصطلاحات شرایط زیستگاهی گیاهان ۱۷
- مناطق رویشی ایران ۱۸
- منطقه رویشی هیرکانی یا خزری ۱۹
- منطقه رویشی ایران و تورانی ۱۹
- منطقه رویشی زاگرس ۲۰
- منطقه رویشی خلیجی عمانی ۱۹
- ضرورت کاربرد نام علمی گیاهان ۲۱
- راهنمای استفاده از کتاب ۲۲

گیاهان ایران Plant of IRAN

۲۵	گل‌های آبی
۴۵	گل‌های بنفش
۸۵	گل‌های قرمز
۱۰۹	گل‌های صورتی
۱۵۱	گل‌های سفید
۲۱۱	گل‌های زرد
۲۷۳	گل‌های سبز
۳۱۹	سرخس‌ها
۳۳۵	درخت‌ها و درختچه‌ها

پیوست‌ها

۴۳۰	پیوست ۱. ریخت‌شناسی گیاه
۴۳۱	پیوست ۲. بخش‌های یک گل
۴۳۲	پیوست ۳. پهنک برگ‌ها
۴۳۴	پیوست ۴. گل‌آذین‌ها
۴۳۵	پیوست ۵. جام گل‌های منظم
۴۳۶	پیوست ۶. انواع رویش
۴۳۷	پیوست ۷. برگ‌آذین‌ها (فیلوتاکسی)
۴۳۸	پیوست ۸. میوه‌ها
۴۳۹	پیوست ۹. رده‌بندی گیاهان
۴۴۰	پیوست ۱۰. نمایه نام فارسی گیاهان
۴۵۰	پیوست ۱۱. نمایه نام علمی گیاهان
۴۶۰	پیوست ۱۲. نمایه نام خانواده گیاهان
۴۶۲	پیوست ۱۳. واژه‌نامه
۴۶۷	پیوست ۱۴. نام عکاسان